

Tinget

Utdrag ur Martin Heidegger:

»Teknikens väsen och andra uppsatser«

ALLA AVSTÅND I TID OCH RUM skrumpnar ihop. Platser som människan förr i tiden behövde veckor och månader för att resa till, dit tar hon sig nu med flygplanets hjälp över en natt. Sådant som människan förr fick känedom om först årtal senare eller inte alls, det erfar hon i dag tack vare radion stundligen i sitt nu. Hur växterna gror och spirar upp, något som förut var fördolt trots årtidernas gång, det serverar nu filmen för allmänheten inom loppet av en minut. Filmen visar avlägsna orter där urgamla kulturer en gång levde, som om de stod mitt i dagens trafik. Filmen verifierar dessutom det som den framställer genom att förevisa filmkameran i aktion och teknikern som manövrerar den. Kulmen när det gäller avlägsning av varje möjlighet till något fjärran når dock televisionsapparaturen, som inom kort kommer att genomläsa och behärska hela det komplexa maskineriet av kommunikation.

Människan tillryggalägger de längsta sträckor på kortast tänkbara tid. Hon lägger de största avstånd bakom sig och bringar på så vis allting på minsta avstånd framför sig.

Det hastiga avskaffandet av alla avstånd har dock inte medfört någon närhet; ty närhet består inte i något ringa mått av avstånd. Det som genom filmbilden eller genom ljudet i radion rent måttmässigt sett befinner sig på det allra minsta avstånd från oss, det kan dock förbli oss fjärran. Det som måttmässigt är ofantligt avlägset, kan ändå vara oss nära. Ett litet avstånd är inte i och för sig någon närhet. Ett stort avstånd är inte i och för sig något fjärran.

Vad är då närheten när den, trots att de längsta sträckor har krympt ihop till de kortaste avstånd, ändå inte infinner sig? Vad är närheten, om den just genom det rastlösa avlägsnandet av avstånden direkt avvisas? Vad är närheten, om i och med dess uteblivande också varje fjärran håller sig undan?

Vad är det egentligen som försiggår nu när, genom att de stora avstånden avlägsnas, allting står oss lika nära och lika fjärran? Vad är detta likformiga, där allting varken är fjärran eller nära men liksom utan avstånd?

klassikertext

Utdrag ur HEIDEGGER: »TEKNIKENS VÄSEN ...«

Allt rörs ihop in i det likformigt avståndslösa. På vad sätt? Är inte alltings hopskjutning in i det avståndslösa någonting ännu kusligare än alltings söndersprängande?

Människan stirrar sig blind på det som skulle kunna ske vid en atombombexplosion. Men hon ser inte det som redan har kommit hit för länge sedan och som redan har inträffat, alltså det som nu blott som sin senaste upphostning slänger ur sig atombomben och dess explosion – för att nu inte tala om vätebomben, vars detonation av primär energi, om de vidaste möjligheterna tas med i beräkningen, kunde vara tillräcklig för att utsläcka allt liv på jorden. Vad är det som denna rastlösa ångest väntar på, när det fassansfulla redan har inträffat?

Det som försätter oss i sådan fasa är att allt liksom sätter iväg ut ur sitt förutvarande väsen. Vad är nu detta som försätter oss i sådan fasa? Det både visar sig och förborgar sig just i alltings *sätt* att vara närvarande, nämligen i att, trots alla segrar över avstånden, närheten i det som är ändå uteblir.

Hur är det egentligen bestämt med närheten? Hur kan vi erfara dess väsen? Det förefaller vara omöjligt att påträffa närheten direkt. Snarare är det så att vi lyckas därmed genom att vi ägnar oss åt det som är i vår närhet. I vår närhet finns sådant som vi brukar kalla för ting. Men vad är egent-

ligen ett ting? Hittillsdags har människan inte just betänkt tinget som ting mer än hon har betänkt närheten. Kruket /der Krug/ är ett ting. Men vad är då kruset? Vi säger: ett kärl ['fat'], någonting som i sig fattar något annat. Det fattande hos kruset är botten och väggarna. Detta fattande hos kruset kan i sin tur fattas med hjälp av grepen. Som kärl är kruset något som står i sig självt. Detta i-sig-stående kännetecknar kruset som någonting självständigt. Som något självständigt självstående skiljer sig kruset från ett föremål. Något självständigt kan bli ett föremål, om vi ställer det framför oss, vare sig detta sker genom vår omedelbara varseblivning eller genom att vi aktualiserar det i minnet. Det tingmässiga hos tinget har dock inte sin grund i att det är ett föreställt föremål, och det låter sig heller över huvud taget inte bestämmas med utgångspunkt från föremålets föremålslighet.

Kruset är och förblir ett kärl vare sig vi föreställer oss det eller inte. Som fattande kärl står kruset i sig självt. Men vad menas egentligen med att det fattande kärlet står i sig självt? Är det redan kärlets i-sig-stående som bestämmer kruset som ting? Kruket står emellertid där som kärl blott i den mån det har bragts till ettstående. Detta har emellertid inträffat, och det sker fortfarande, genom ett ställande, nämligen genom fram-

ställningen. Krukmakaren förfärdigar lerkruset av för ändamålet utvald och tillredd jord. Kruket består därav. Tack vare det som kruset består av kan det stå på jorden, antingen direkt, eller indirekt med hjälp av ett bord eller en bänk. Det som tack vare sådan framställning består, är det i-sig-stående. Om vi tar kruset för ett framställt kärl, så fattar vi det ändå, förefaller det, som ett ting och ingalunda blott som ett föremål.

Eller tar vi också nu som förut kruset för ett föremål? Förvisso. Emellertid är kruset nu inte längre giltigt enbart som föremål för det blotta föreställandet; det är nu ett föremål som ett visst framställande ställer till vårt förfogande och ställer mitt emot och gentemot oss. I-sig-ständendets förefaller vara det karakteristiska hos kruset som ting. I verkligheten tänker vi dock i-sig-ständendets utifrån framställandet. I-sig-ständendets är det som framställandet avser. Men i-sig-ständendets tänker man sig trots allt fortfarande utifrån föremålsligheten, även om det framställas pågående som föremål / Gegenstehen/ inte längre uteslutande grundas på blotta föreställandet. Från föremålets och självständets föremålslighet leder ingen väg över till det tingliga [tingmässiga] hos tinget.

Vad är det tingliga hos tinget? Vad är tinget i sig? Vi når fram till tinget i sig blott om vårt tänkande

dessförinnan äntligen har nått fram till tinget som ting.

Kruset är ting i egenskap av fattande käril. Visserligen kan detta fattande inte undvara en framställning. Men krusets egenskap att vara framställt av krukmakaren utgör ingalunda det som egentligen anstår kruset i den mån det är som krus. Kruset är inte något fattande käril på grund av att det har blivit framställt, utan kruset måste framställas på grund av att det är detta fattande käril.

Framställning låter visserligen kruset gå in i sitt eget. Men detta egna hos kruset som väsen förfärdigas dock aldrig genom framställningen. Lösgjort ur förfärdigandet, har det för sig stående kruset församlat sig just in i detta att fatta. Under framställningsförloppet måste kruset emellertid i förväg visa sitt utseende för framställaren. Men detta sig-visande (*eidōs, idea*) kännetecknar kruset uteslutande ur den synpunkt i vilken kärlet i egenskap av det-som-bör-framställas framstår inför framställaren.

Dock, det käril som ser ut som detta krus, vad, och på vad sätt, detta krus *är* som detta krus-ting, det låter sig aldrig erfaras genom att man ser till utseendet, *idea*, än mindre är det möjligt att sakmässigt tänka tinget från denna utgångspunkt. Platon, som ju föreställer sig det närvarandes närvaro utifrån utseendet, har därför i lika ringa mån betänkt tingets

väsen som Aristoteles och hela raden av efterkommande tänkare.

Tvärtom erfor Platon, och därtill på ett för de följande tiderna normgivande sätt, allt närvarande som föremål för framställande. I stället för 'Gegenstand' /föremål/ kunde vi mer träffande säga 'Herstand' [något i kraft av framställning härstående]. Idet 'här-stående' [det fram-ställda föremålets] väsen råder ett tvåfaldigt härstående. Å ena sidan härstående i bemärkelsen härstammandet från..., vare sig detta härstammande är ett sig-frambringande eller ett låta-sig-framställas; å andra sidan här-stående i bemärkelsen det frambragtas stående-in-i det redan närvarandes oförborgadhet.

Aldrig kan dock föreställandet av det närvarande i betydelsen det här-stående [fram-ställda] eller det föremålsliga nå fram till tinget som ting. Det tingartade hos tinget har sin grund i att det är som käril. Vi blir varse det fattande hos kärlet när vi fyller kruset. Botten och väggarna i kruset övertar i och med detta själva fattandet. Men sakta i backarna! När vi fyller kruset med vin, gjuter vi då vinet in i botten och väggarna? Vi gjuter på sin höjd vinet på botten och mellan väggarna. Väggen och botten är visserligen det ogenomsläppliga hos kärlet. Men det ogenomsläppliga är dock inte det fattande. Om vi håller kruset fullt, rinner det ut-

gjutna /der Guss/ i och med fyllandet ner i det tomma kruset. Tomheten är det fattande hos kärlet. Tomheten, detta krusets intet, är det som kruset är som fattande käril.

Men kruset består ju i alla fall av vägg och botten. Genom det som kruset består av, står det. Vad vore ett krus som inte kunde stå? Ett misslyckat krus i varje fall; alltså alltså ett krus, nämligen ett krus som visserligen fattade, men som genom att ständigt falla omkull skulle låta det fattade rinna ut. Det är dock bara ett käril som kan låta något rinna ut.

Vägg och botten, det varav kruset består och tack vare vilket det står, är inte det i egentlig mening fattande. Om det fattande däremot har sin grund i krusets tomhet, då förfärdigar krukmakaren, som på sin drejskiva formar vägg och botten, egentligen inte själva kruset. Han formar bara leret. Nej – han gestaltar tomheten. För tomhetens skull, samt in i och ur denna, formar han leret in i den avsedda utformningen. Krukmakaren fattar alltid först och främst tomhetens ofattbarhet, och dess oförmåga att [inne]-fatta, och framställer den som det fattande i kärlets gestalt. Krusets tomhet bestämmer vartenda handgrepp under tillverkningen. Det tingartade hos kärlet har alls inte sin grund i det material som kruset består av, utan i tomheten som [inne]fattar.

Utdrag ur HEIDEGGER: »TEKNIKENS VÄSEN ...«

Men – är kruset verkligen tomt?

Den fysikaliska vetenskapen försäkrar oss att kruset är fyllt med luft, alltså med allt det varav den blandning består som kallas luft. Vi lät lura oss av ett halvpoetiskt betraktelsesätt när vi åberopade oss på krusets tomhet för att definiera det fattande i det-samma.

Så snart vi bekvämar oss till att vetenskapligt undersöka kruset med avseende på dess verklighet, så är det ett annat sakförhållande som kommer i dagen. När vi häller vin i kruset, händer ingenting annat än att den luft, som fyller kruset, trängs undan och ersätts även vätska. Att fylla kruset innebär, vetenskapligt sett, att utbyta en fyllning mot en annan.

Dessa fysikens uppgifter är riktiga. Genom dem framställer vetenskapen något verkligt, som den objektivt rättar sig efter. Men – är detta verkliga själva kruset? Nej. Vetenskapen träffar aldrig på någonting annat än det som just *dess* art av föreställande från början har godtagit som det för vetenskapen möjliga föremålet.

Man brukar säga att vetenskapens vetande är av tvingande art. Nog är det så. Men vari består det tvingande i den? När det gäller vårt fall i tvånget att prisge det med vin fyllda kruset, och att i dess ställe sätta ett tomrum i vilket vätska breder ut sig. Vetenskapen gör krus-tinget till något intigt, så tillvida att den inte god-

tar tingen som det normgivande verkliga.

Vetenskapens inom dess område, det vill säga föremålets område, tvingande vetande har redan förintat tingen långt innan atombomben exploderade. Dess explosion är blott det grövsta av alla grova belägg för den sedan länge pågående förintelsen av tinget; ett belägg på att tinget som ting är och förblir förintat. Tingets tinghet är och förblir förborgad, förgäten. Tingets väsen kommer aldrig i dagen, det vill säga det kommer aldrig fram till språket [’på tal’] /zur Sprache/. Detta är innebörden i talet om förintelsen av tinget som ting. Denna förintelse är så kuslig just därför att den före sig bär en tvåfaldig förblindelse: för det första den uppfattningen att vetenskapen träffar på det verkliga i dess verklighet på ett sätt som definitions-mässigt är förmer än all annan erfarenhet; för det andra den illusionen att tingen inte skulle ta minsta skada av den vetenskapliga utforskningen, utan likväl förblir ting, vilket i sin tur förutsätter att de redan från början i sitt väsen är verkliga ting. Om emellertid tingen redan från början hade visat sig *som* ting i sin tinghet, då skulle tingets tinghet ha blivit uppenbar. *Tingen* hade då tagit tänkandet i anspråk. I själva verket förblir emellertid tinget som ting försmått, intigt och i den bemärkelsen förintat. Detta har re-

dan ägt rum och sker alltså, och det på ett så genomgripande sätt att det inte är nog med att tingen inte längre godtas som ting; utan tingen har hittillsdag över huvud taget aldrig förmått att inför tänkandet träda i dagen som ting.

Varpå beror nu detta att tinget inte kommer i dagen som ting? Har människan kanske helt enkelt försummat att föreställa sig tinget som ting? Människan kan bara försumma det som redan har blivit henne anvisat. Människan kan, oavsett på vilket vis det går till, endast föreställa sig sådant som dessförinnan har lyst sig utifrån sig självt, och som har visat sig för människan i sitt härvid medbragta ljus.

Men vad är då egentligen tinget som ting, detta vars väsen ännu aldrig har förmått träda i dagen?

Har kanske tinget ännu så länge aldrig kommit människan nog nära för att hon skulle ha kunnat lära sig att i tillräcklig mån akta på tinget som ting? Vad är närhet? Det har vi redan frågat om. För att kunna erfara detta, frågade vi kruset i vår närhet.

Vari har det krus-mässiga hos kruset sin grund? Detta har plötsligt kommit ur vårt blickfält, och det till på köpet just i det ögonblick då det såg ut som om vetenskapen skulle kunna ge något uppslag åt oss till att komma det verkliga krusets verklighet på spåren. Vi föreställde oss det verkan-de hos kärlet, det fattande i det-

samma, själva tomheten i det, som ett luftfyllt tomrum. Sådant är verkligen tomheten tänkt på fysikaliskt maner, men sådan är inte krusets tomhet. Vi lät inte krusets tomhet vara *dess* tomhet. Vi aktade inte på det som hos kärlet är det fattande. Vi betänkte inte hur själva fattandet pågår som väsen. Därför måste det nödvändigtvis undgå oss vad kruset egentligen [inne]fattar. Vinet blev för det vetenskapliga föreställandet till en vätska vilken som helst, och vätskan i sin tur till ett allmänt, överallt möjligt aggregattillstånd hos de olika ämnena. Vi underlät att eftersinna vad det är som kruset fattar och hur det fattar.

På vad sätt fattar krusets tomhet? Den fattar i och med att den tar emot det som gjuts i den. Den fattar genom att behålla det sålunda mottagna. Tomrummet fattar på ett tvåfaldigt sätt: tagande och behållande. Ordet "fatta" är därför tvetydigt. Mottagandet av det igjutna samt behållandet av detsamma hänger dock ihop. Deras enhet bestäms dock av det utgjutande på vilket kruset som krus är avstämt. Det tvåfaldiga fattandet av tomrummet har sin grund i utgjutandet. Som detta utgjutande är fattandet egentligen sådant som det är. Att gjuta [något] ur kruset är att skänka. I själva skänkandet av det utgjutna försiggår kärlets fattande till sitt väsen. Fattandet behöver tomheten som det fattande. Den fattan-

de tomhetens väsen är församlat i skänkandet. Skänkandet är emellertid någonting rikare än det blotta iskänkandet. Det skänkande, vari kruset är krus, församlar i sig det tvåfaldiga fattandet, närmare bestämt i själva utgjutandet. Vi kallar församlandet av berg för 'Gebirge' [bergskedja]. Nu kallar vi, i linje härmed, det församlade av det tvåfaldiga, på utgjutandet avstämda fattandet, vilket såsom ett tillsammans först utgör skänkandets fulla väsen, för: skänket/das Geschenk/. Det krusmässiga hos kruset har sitt väsen i skänket av det utgjutna. Även det tomma kruset behåller sitt väsen utifrån skänket, fastän det tomma kruset inte medger någon iskänkning. Detta icke-medgivande anstår emellertid kruset, och endast kruset. En lie, däremot, eller en hammare är oförmögna till ett icke-medgivande av detta skänkande.

Skänket av det utgjutna kan vara en dryck. Det finns vatten, det finns vin att dricka.

I skänkets vatten dröjer källan. I källan dröjer berggrunden, och i den jordens dunkla slummer som undfår himlens regn och dagg. I källans vatten dröjer himlens bröllop med jorden. Detta dröjer också i vinet, som vinrankans frukter skänker, där det närande i jorden samt himlens sol hyser tillit till varandra. I skänket av vatten, i skänket av vin, dröjer alltid himmel och jord. Men just

skänket av det utgjutna är ju det krusmässiga hos kruset. I krusets väsen dröjer jord och himmel.

Skänket av det utgjutna är dryck för de dödliga. Drycken släcker deras törst. Den vederkvicker deras fritid. Den ger munterhet åt deras samvaro. Men krusets skänk skänks också stundom till helgelse. Ifall det som utgjutes är till helgelse, då stillar det inte någon törst. Det stillar däremot festens glam och riktar det mot höjden. Nu blir skänket av det utgjutna inte utskänkt i någon krog, och skänket är inte heller någon dryck för de dödliga. Det som nu utgjutes är den dryck som föräras de odödliga gudarna. Det utgjutnas gåva som skänk är det egentliga skänket. I skänkandet av den vigda drycken varar det gjutande krusets fullödig väsen som det skänkande skänket. Den vigda drycken är just vad ordet "Guss" egentligen nämner: Gåva och offer. Ordet "Guss", "giessen" [gjuta] motsvaras i grekiskan av [*chysis* respektive] *che'ein*; den indoeuropeiska stammen är: ghu. Det betyder offra. Att gjuta /giessen/ är, när det fullgörs på ett väsentligt sätt, i tillräcklig mån betänks, och utsägs äkta: förära, offra, och för den skull skänka. Därför kan gjutandet, så snart dess väsen skrumprar, bli till blott i- och utskänkning, tills det slutligen väsenslöst ruttnar bort i den vanliga utskänkingslokalen. Att gjuta in-

Utdrag ur HEIDEGGER: »TEKNIKENS VÄSEN ...«

nebär alltså ingalunda blott något i- och uthållande.

I skänket, där det som utgjuts är en dryck, dröjer efter sitt vis de dödliga. I skänket, där det utgjutna är en dryck, dröjer efter sitt vis gudarna, som återfår skänkandets skänk såsom skänket av det förärade. I skänket av det utgjutna dröjer vardera efter sitt vis de dödliga och gudarna. I skänket av det utgjutna dröjer jord och himmel. I skänket av det utgjutna dröjer *samtidigt* jord och himmel, gudarna och de dödliga. Dessa fyra hör, eniga utifrån sig själva, tillsammans. Dessa fyra, som före-kommer alltnärvarande, är sammanflätade i en enda fyrhet.

I skänket av det utgjutna dröjer fyrhetens enfald.

Skänket av det utgjutna är fullt ut skänk i den mån det bringar jord och himmel, gudar och dödliga att dröja. Dröjandet innebär dock nu ej längre blott att något förhandenvarande stannar kvar. Dröjandet eignar. Det bringar de fyra in i det ljusa av deras eget. Utifrån dettas enfald hyser de tillit till varandra. Eniga i denna ömsesidiga samhörighet, är de oförborgade. Skänket av det utgjutna bringar enfalden i de fyras fyrhet att dröja. I skänket varar kruset som krus i sitt fullödiga väsen. Skänket församlar det som hör till skänkandet: det tvåfaldiga fattandet [fattandet som tagande och som behållande], det [inne]-

fattande, tomheten, samt utgjutandet som föräring. Det i skänket församlade samlar sig självt i att bringa fyrheten att dröja på ett vis som eignar dess väsen. Detta flerfaldiga enkla församlande är krusets verkande väsen. Vårt språk nämner det som är en församling med ett gammalt ord. Ordet lyder: thing. Krusets väsen är det rena skänkande församlandet av den enfaldiga fyrheten i ett dröjande. Kruset varar i sitt fullödiga väsen som ting. Kruset är kruset i egenskap av ett ting. Men hur varar tinget som väsen? Tinget tingar. Tingandet församlar. Det samlar, genom att egna fyrheten, dennas dröjande in i något tillfälligt men ändå beständigt dröjande: in i det här tinget och det där.

Krusets sålunda erfarna och tänkta väsen ger vi namnet ting. Vi tänker nu denna benämning utifrån tingandets tänkta väsen, utifrån tingandet som fyrhetens församlande-egnande dröjande. Vi erinrar härvid dock samtidigt om det fornhögtyska ordet thing. Denna språkhistoriska hänvisning kan lätt leda till missförstånd av hur vi nu tänker tingets väsen. Det skulle ju kunna se ut som om vi hade påttat ihop det tingets väsen som vi nu har i tankarna genom att rent slumpmässigt ta fasta på den betydelse ordet thing hade i fornhögtyskan [och än i dag har i de nordiska språken]. Den misstanken väcks lätt att den här provade vägen att

erfara tingets väsen skulle vara grundad på godtycklig etymologisk lekfullhet. Den meningen befästs alltmer och är redan i svang att vi här, långtifrån att betänka några väsensförhållanden, helt enkelt och simpelt har slagit i lexikon.

Motsatsen till alla sådana farhågor är dock fallet. Det fornhögtyska ordet thing betyder församling, närmare bestämt en församling sammanlyst för förhandlingar om en angelägenhet som är på tal, en tvistefråga. Till följd härav kom de gamla tyska orden thing och dinc att få betydelsen angelägenhet; de nämner allt som på ett eller annat sätt berör människorna, som angår dem och som därför är på tal. Det som är på tal kallar romarna för *res*; *ei 'ro* (*rhetor's* [sagd, definierad], *rhetra* [fördrag], *rhetma* [ord, uttalande]) [jfr äv. *rhetor*, talare] betyder på grekiska tala om något, förhandla om något; latinets *res publica* [varav vårt republik] betyder inte: staten, utan det som uppenbarligen angår alla och envar i ett folk och som därför förhandlas om offentligt.

Endast därför att *res* [sak] betyder det som angår en, kan det uppstå fraser som *res adversæ*, *res secundæ*; den förra betyder det som angår människan på ett ofördelaktigt sätt, den senare det som går henne väl i händer. Ordböckerna översätter visserligen *res adversæ* korrekt med 'Un-

glück' [otur] och *res secundæ* med 'Glück' [tur]; men om det som själva de enstaka orden sade såsom tänkta och uttalade, därom har ordböckerna inte mycket att förtälja. I själva verket förhåller det sig varken här eller i övriga fall så att vårt tänkande lever av etymologin, utan etymologin är alltid hänvisad till att först och främst betänka väsensförhållandena i det som de enskilda vokablerna, i egenskap av ord i sitt sammanhang/die Wörter als Worte/, nämner utan att [längre för- må] utveckla [aktualisera].

Det romerska ordet *res* nämner det som angår människan, angelägenheten, tvistefrågan, rättsfallet.¹ Här för använde romarna även ordet *causa*. *Causa* betyder egentligen och i första hand ingalunda "orsak", utan fall, och följaktligen även sådant som är fallet när något beger sig och är i görningen. Endast därför att *causa*, med i det närmaste samma betydelse som *res*, betyder fall, har ordet i det följande kunnat komma att betyda orsak, i bemärkelsen kausalitet till en verkan. Det fornhögtyska ordet *thing* och *dinc* är med sin betydelse församling, nämligen för förhandlingar om någon angelägenhet, som inget annat ord ägnat att sakenligt översätta det romerska ordet *res*, det som angår. Ur det ord som i det romerska språket var liktydigt med ordet *res*, nämligen *ur causa* i betydelsen fall och angelägen-

het, utvecklades den romanska *la cosa* och det franska *la chose*; och vi säger: tinget. I engelskan har *thing* alltså kvar det romerska ordets fulla innebörd: *He knows his things*, han kan sina "saker", alltså det som angår honom; *he knows how to handle things*, han vet att handskas med saker och ting, det vill säga med det som det rör sig om från fall till fall: *that's a great thing*, det är en stor (fin, väldig, härlig) sak, det vill säga något ur sig självt kommande som angår människan.

Det avgörande är här emellertid alls inte den här i korthet behandlade betydelsehistorien för vokablerna *res*, *Ding*, *causa*, *cosa*, *chose*, *thing*, utan någonting helt annat som hittills över huvud taget inte har betänkts. Det romerska ordet *res* nämner det som på ett eller annat sätt angår människan. Den som angår är det *reala* i *res*. *Rea-litas* [realiteten] i *res* erfars på romerskt vis som utgång [utfall]. Men romarna betänkte dock aldrig i dess väsen det som de sålunda erfor. Tvärtom föreställde de sig den romerska *realitas* i *res* under inverkan av betydelsen hos den från den sengrekiska filosofin inlånade termen *on* ['det varande']. *On*, latinets *ens*, betyder den närvarande i betydelsen det 'härstående' /das Anwesende/ im Sinne des Herstandes/. *Res* blir till *ens*, till det närvarande i betydelsen det framställda och föreställda. Den egendomliga

realitas i det på ursprungligt romerskt vis erfarna *res*, angående, det som angår, har som det närvarandes väsen förblivit överlagrad och fördold. Omvänt tjänar i det följande, och i synnerhet under medeltiden, ordet *res* som beteckning på varje *ens qua ens*, det vill säga på varje på ett eller annat sätt närvarande något, även om detta föreligger och närvarar blott i vår föreställning som ett *ens rationis*. Detsamma som händer med ordet *res* händer också med det motsvarande ordet *dinc*; ty *dinc* kallas nu allting som på ett eller annat sätt är. Således använder mästare Eckehart ordet *dinc* såväl för Gud som för själen. Gud är för honom det "hoechste und oberste dinc" [det högsta och översta tinget]. Själens är ett "groz dinc" [stort ting]. Härmed vill denne tänkandets mästare alls inte ha sagt att Gud och själen är av likartad beskaffenhet som ett klippblock, alltså ett materiellt föremål; *dinc* är här det försiktiga och återhållsamma namnet på något som över huvud taget är. På ett ställe i Dionysius Areopagita säger Mästare Eckehart: *diu minne ist der natur, daz si den menschen wandelt in die dinc, die er minnet*. [Kärleken är av sådan natur att den förvandlar människan till det ting som hon älskar.]

Alldenstund ordet *ting* i den västerländska metafysikens språkbruk nämner det som över huvud taget är på ett eller annat

Utdrag ur HEIDEGGER: »TEKNIKENS VÄSEN ...«

sätt, så ändrar sig också betydelsen av namnet "ting" i enlighet med hur det som är, det vill säga det varande, utläggs och förklaras. Kant talar på samma sätt som Mäster Eckehart om tingen, och menar med detta namn något som är. Men för Kant blir det, som är, föremål för det föreställande som försiggår i det mänskliga jagets medvetande. Tinget i sig betyder för Kant föremålet i sig. Detta "i sig"s karaktär innebär för Kant att 'der Gegenstand' [föremålet] är 'Gegenstand' i sig, utan någon relation till det mänskliga föreställandet, det vill säga det saknar det "Gegen" [mot] varigenom det som först står inför detta föreställande. "Tinget i sig" betyder, om man tänker på strängt kantiskt maner, ett föremål som för oss inte längre är något föremål/Gegenstand/, eftersom det måste 'stehen' [stå] utan något möjligt 'Gegen' ['mot'], nämligen inför det mänskliga föreställande som svarar mot det.

Varken den sedan länge ner-slitna allmänna betydelsen hos det inom filosofin använda namnet "ting", eller den fornhögtyska betydelsen av ordet "thing" är oss emellertid till den ringaste hjälp i våra svårigheter att erfaras och på ett tillfredsställande sätt tänka väsenshärkomsten i det som vi nu säger om krusets väsen. Däremot håller det ju streck att *ett* betydelsemoment i det gamla språkbruket beträffande ordet thing,

nämligen "församlandet", anspelar på krusets väsen sådant som vi ovan tänkte det.

Kruset är ett ting varken i den mening som romarna lade i ordet res eller i den mening vari man under Medeltiden föreställde sig ens, och allra minst i den bemärkelse vari man under Nya tiden har föreställt sig föremålet. Kruset är ting i den mån det tingar. Först ur tingets tingande egnar och definierar sig som först den form av det närvarandes närvaro som kruset representerar.

I dag är allt närvarande lika nära och lika fjärran. Det är det avståndslösa som råder. All denna förkortning av avstånd och undanröjning av avstånd skänker dock ingen närhet. Vad är närhet? För att komma närhetens väsen på spåren, betänkte vi kruset i vår närhet. Vi sökte närhetens väsen och fann krusets väsen som ting. Men i detta fynd varnar vi tillika närhetens väsen. Tinget tingar. Tingande förmår det jord och himmel, gudarna och de dödliga att dröja; dröjande bringar tinget de fyra varandra nära i deras fjärran. Detta nära-bringande är nalkandet. Nalkandet är närhetens väsen. Närheten förmår det fjärran belägna att nalkas, och det rentav i egenskap av detta fjärran belägna. Närheten hägnar själva fjärran. Hägnande fjärran, varar närheten till sitt egentliga väsen i sitt nalkande. Nalkandes på sådant sätt, förborgar närheten sig själv

och förblir efter sitt vis allra närmast.

Tinget är inte "i" närheten som om närheten vore en behållare. Närhet råder i nalkandet i egenskap av tingets tingande.

Tingande förmår tinget de eniga fyra, jord och himmel, gudarna och de dödliga, att dröja i sin utur sig själv eniga fyrhet.

Jorden är den i odling och byggen-skap bärande, den till näring fruktbringande, hägnande vatten-drag och berggrund, växtlighet och djurliv.

Säger vi jord, så tänker vi redan tillika de övriga tre utifrån de fyras enfald.

Himlen är solens gång, månens lopp, stjärnornas glans, årets tider, dagens ljus och skymning, nattens dunkel och skimmer, vådrens gunst och ogästvänlighet, eternas vida tåg av moln och dess blånande djup.

Säger vi himmel, så tänker vi redan tillika de övriga tre utifrån de fyras enfald.

Gudarna /die Göttlichen/ är gudomens vinkande budbärare.² Ur dennas förborgade maktutövning framträder guden i sitt väsen, som undandrar honom från varje jämförelse med det närvarande.

Nämner vi gudarna, så tänker vi tillika de övriga tre utifrån de fyras enfald.

De dödliga /die Sterblichen/ är människorna. De kallas de dödliga därför att de kan dö. Dö

/sterben/ betyder: förmå döden som död. Det är bara människan som dör /stirbt/ i denna bemärkelse. Djuret kreperar /verendet/. Djuret har döden som död varken framför sig eller bakom sig. Döden är intets skrin, det intet nämligen som i inget som helst avseende någonsin är något rätt och slätt varande, men vars väsen likväl varar, och rentav varar som själva varats hemlighet. I egenskap av intets skrin förborgar döden i sig varats innersta väsen. I egenskap av intets skrin är döden varats tornande gömsle /das Gebirg des Seins/. De dödliga kallar vi nu för de dödliga – inte därför att deras jordeliv tar slut, utan därför att de förmår döden som död. De dödliga är de som de är i egenskap av de dödliga, i det att deras väsen vistas i varats tornande gömsle. De dödliga är det väsensenligt pågående förhållandet till varat som vara.

Metafysiken, däremot, föreställer sig människan som *á*nimal, som ett levande väsen. Men även när ratio [förnuftet] är allena rådande inom *ánima* *litas* är och förblir människovarat här bestämt utifrån livet och upplevandet. De förnuftiga väsendens måste först och främst bli till de [medvetet] dödliga.

Säger vi: de dödliga, så tänker vi tillika de övriga tre utifrån de fyras enfald.

Jord och himmel, gudarna och de dödliga, såsom i sig själva

sinsemellan eniga, hör samman utur den eniga fyrhetens enfald. Vardera av dem återspeglar på sitt vis de övrigas väsen. De speglar sig härvid, var efter sitt vis, tillbaka in i sitt eget inom de fyras enfald. Detta speglande är alls inte ett framställande av någon avbild. Speglandet lyser vardera av de fyra, och egnar /ereignet/ deras egna väsen in i deras enfaldiga tillagnelse åt varandra. Speglande efter detta tillagnandelysande vis, spelar vardera av de fyra sig själv de övriga till. Det egnande speglandet låter vardera av de fyra komma fri in i sitt eget, men binder dock de sålunda fria in i deras väsensenliga samhörighets enfald.

Det in i det fria bindande speglandet är det spel som vardera av de fyra tilltror envar av de övriga på grund av den sammanflätande halten i deras tillagnelse åt varandra. Ingendera av de fyra hänger sig treskande fast vid sin avsöndrade särart. Inom sin ömsesidiga tillagnelse har vardera av de fyra snarare blivit avhänd sig själv till förmån för ett enda eget. Denna avhändande tillagnelse är fyrhetens spegel-spel. Ur denna speglande lek är de fyras trofasta enfald sammanvigd. Det egnande spegel-spelet av enfalden av jord och himmel, gudar och dödliga kallar vi världen. Värld är och varar i det att den världar /Welt west indem sie weltet/. Det vill säga: Världs världande kan varken för-

klaras utifrån någonting annat eller bevisas utifrån någonting annat. Denna omöjlighet beror inte på att vårt mänskliga tänkande är oförmöget till sådan förklaring och sådan bevisning. Däremot beror det oförklarliga och obevisbara i världs världande på att sådant som orsaker och grunder är och förblir helt otillräckligt när det gäller världs världande. Så snart det mänskliga vetandet här kräver en förklaring, stiger detta vetande inte till högre höjder än världens väsen, utan det kommer tvärtom alldeles till korta inför detta väsen. Den mänskliga trangen att förklara når över huvud taget aldrig fram till det enkla i världandets enfald. De eniga fyra har redan kvävts i sitt väsen, om människan föreställer sig dem som något separat verkligt inom vilket de ska bevisas genom varandra och förklaras utifrån varandra.

Fyrhetens enhet är fyrelsen /die Vierung/. Fyrelsen försiggår dock alls inte på det viset att den omfattar de fyra, och i egenskap av detta omfattande i efterhand sällar sig till dem. Inte heller kan fyrelsen rätt och slätt sägas bestå i att de fyra, eftersom de nu en gång är för handen, står där bredvid varandra.

Fyrelsens väsen varar som de i enfald på varandra litande fyras [världen] egnande spegel-spel. Fyrelsens väsen är och varar som världs världande. Världs spegel-

Utdrag ur HEIDEGGER: »TEKNIKENS VÄSEN ...«

spel är egnandets ringdans /der Reigen des Ereignens/. Därför är det alls inte så att först ringdansen griper kring de fyra som hjulringen kring hjulet. Ringdansen är den ring som brottas /ringt/, i det den leker spegel-spelet. Egnande lyser ringdansen de fyra in i glansen av deras enfald. I det ringen glänser fram, tillagnar den de fyra åt möjligheten att åt alla håll öppet nalkas sitt väsens gåta. Världs sålunda brottande spegel-spels samlade väsen är ringet /das Gering/. I det brottande ringet av den speglade-lekande ringen, smyger sig de fyra in i sitt eniga, men ändå för vardera egna, väsen. Mjukt och smidigt fogar de så, fogligt världande, världen.

Smidig, smidbar, följsam, foglig, lätt heter i vårt gamla tyska språk "ring" och "gering". Som ringet av den brottande ringen, vrider den världande världens spegel-spel de eniga fyra loss och släpper dem fria in i det egna fogliga, in i det som ringa och mjukt är i deras väsen. Ut ur spegel-spelet, ut ur ringet av tumlande brottning, egnar sig tingets tingande.

Tinget bringar fyrheten att dröja. Vart ting bringar fyrheten att dröja i en tillfällig, men ändå stundlig, fristad av världs enfald.

Om vi låter tinget i dess tingande vara och verka i sitt fulla väsen utifrån den världande världen, så tänker vi på tinget som ting. Om vi minnesgott stämmer

våra tankar så, låter vi tingets världande väsen angå oss och träda oss till mötes. Så tänkande är vi de av tinget som ting anropade. Vi är då – i ordets strängaste bemärkelse – de be-tingade. Vi har då lämnat det förmättna i allt det obetingade bakom oss.

Tänker vi tinget som ting, då skonar vi tingets väsen, och räddar det in i den sfär utifrån vilken det först verkligen är. Tingandet är världs nalkande. Nalkandet är närhetens väsen. I den mån vi skonar tinget som ting, bebor vi närheten. Närhetens nalkande är den egentliga och enda dimensionen i världens spegel-spel.

Det närhetens uteblivande som råder i allt undanröjande av avstånd, har bragt det avståndslösa till herraväldet. I och med att närheten uteblir, är tinget, i den här sagda bemärkelsen, förintat. Men när och hur är tingen som ting? Så frågar vi mitt uppe i det avståndslösa herraväldet.

När och hur kommer tingen som ting? De kommer inte genom människornas åtgöranden. De kommer emellertid heller inte utan de dödligas vaksamhet. Det första steget i riktning mot en sådan vaksamhet är steget tillbaka ut ur det blott föreställande, det vill säga förklarande, tänkandet, och in i det åminnelserika besinningsstänkandet /das andenkende Denken/.

Detta steg tillbaka ur ett tänkande och in i ett annat, är san-

nerligen inte blott och bart något ombyte av inställning. Något sådant kan det inte vara frågan om, och det redan av det skälet att alla inställningar, jämte deras sätt att växla, är och förblir fångna inom det föreställande tänkandets område. Steget tillbaka måste sålunda vara ett steg ut ur det blotta siginställandets område. Steget tillbaka tar sin uppehållsort i ett motsvarande som inom världs-väsendet talas till av detta, och som inom detta väsen även svarar det samma. Blott en växling av inställning förmår ingenting när det gäller att befördra tingets ankomst som ting, lika lite som allt det myckna, vilket nu som föremål står i det avståndslösa, heller någonsin kommer att låta sig rätt och slätt omställas till ting. Aldrig kommer tingen heller någonsin som ting genom att vi bara viker undan för föremålen och i stället er-inrar oss ['internaliserar'] gamla föremål från flydda tider, föremål som måhända en gång var på väg att bli ting och att rentav vara närvarande som ting.

Det som blir ting egnar sig ur det brottande ringet av världs spegel-spel. Först då värld, förmodligen helt plötsligt, börjar världa som värld, glänser den ring fram ur vilken ringet av jord och himmel, gudar och dödliga kämpar sig fritt in i sin enfalds mjuka vighet.

I enlighet med detta mjuka är själva tingandet smidigt och

ringa, och det tillfälliga, men ändå stundliga, tinget mjukt och smidbart, och fogar sig omärkligt i sitt väsen. Smidigt är tinget: kruset och bänken, spången och plogen. Ting är emellertid även, vart efter sin art, trädet och tjärnet, bäcken och berget. Ting är, stundligen tingande var på sitt vis, hägern och rådjuret, hästen och tjuren. Ting är, stundligen tingande var på sitt vis, spegeln och spännet, boken och bilden, kronan och korset.

Mjuka och ringa är tingen även till antalet i jämförelse med otalet av de överallt lika giltiga föremålen, och i jämförelse med omåttligheten i allt det massmässiga som 'det förnuftiga djuret' människan ställer till med.

Först såsom de dödliga när människorna, boende, värld som värld. Blott det ur världen ringa, mjuka blir en gång ting /Nur was aus Welt gering, wird einmal Ding/.

Översättarens anmärkningar

1. Jfr svenskans rättssak, sakförare, döma i egen sak etc.
2. Jfr "budbärarna" i *Franz Kafkas* roman *Slottet* (1926). Om änglatron se t ex *B-E Benktsson*: "Hög tid att tänka på änglarna", i Svenska dagbladet 19/12 1968. Mycket av den folkliga eller "primitiva" tron på andeväsen rör sig också i denna religiösa dimension.

Översättning: Richard Matz
Rabén & Sjögren, 1974

Klett-Cotta
© J. C. Cotta'sche Buchhandlung
Nachfolger GmbH, Stuttgart.
First published by Verlag Günther
Neske, Pfullingen, 1954.

MARTIN HEIDEGGER (1889–1976), professor vid universitetet i Freiburg im Breisgau 1928–1958. Hans viktigaste skrift är *Sein und Zeit* (Tübingen 1927), svensk översättning *Varat och tiden* (2:a uppl. Göteborg 1993).

»Tinget« /Das Ding/. Föredrag hållet i München den 6 juni 1950, en utvidgad omarbetning av det ovan nämnda föredraget »Das Ding« av den 1 december 1949.

